

KÉPI DIAGNOSZTIKAI ASSZISZTENS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

KÉPI DIAGNOSZTIKAI ASSZISZTENS

Feladatok és tevékenységek

Amióta orvostudomány létezik, orvosi eszközök, műszerek is léteznek.

A mai orvoslásban igen jelentős az eszközök szerepe, például a képalkotó eljárásoké.

A képalkotó eljárások lényege, hogy alkalmazásukkal bele lehet látni a szervek szerkezetébe, sőt ma már működésébe is, ezáltal elkülönítve az egészségest a kórostól. A képalkotó módszerek fejlődését a fizikai felfedezések, a berendezések technikai fejlődése és a számítástechnikai módszerekkel való kombinálásuk biztosította.

Az eljárások alapelve változó. Az első nagy áttörést hozó felfedezés 1895-ben Röntgen felfedezése, az X-sugárzás volt. Rájött, hogy ez a sugár képes áthatolni a szervezeten és láthatóvá teszi a test belső szerkezetét, elsősorban a csontokat. A XX. században egymást követték a fizikai felfedezések.

A képalkotó eljárásokat elsősorban radiológus orvosok használják, legfőbb segítők az asszisztensek. A képi diagnosztika sokrétűsége, folyamatos fejlődése a gyakorlatban különböző asszisztensi szakmák kialakulását is magával hozta. Így alakult ki a képi diagnosztikai asszisztens szakma.

Ha orvoshoz megyünk, megvizsgál minket. Megkopogtatja a hasunkat, hátunkat, megnézi a torkunkat, meghallgatja a szívünket, mellkasunkat, megtapintja, megnyomogatja a fájós testrészeket. A háziorvos kevés eszközt használ: vérnyomásmérőt, EKG-t, sztetoszkópot, fonendoszkópot, egyéb kézi műszereket.

Ha az orvos úgy gondolja, hogy betegségünk megállapításához szükséges betekinteni a szervezetünkbe, testünkbe valamilyen képalkotó eljárással, elküld minket röntgenre, ultrahang vizsgálatra, computer tomográfus (CT-re) vizsgálatra.

A képi diagnosztikai asszisztenssel találkozhatunk a röntgenfelvétel készítésénél. Ő az, aki eligazít, segít bennünket abban, hogy hogyan álljunk, fekdjünk, milyen testhelyzetet vegyünk fel egy adott röntgenfelvétel készítése közben.

Találkozhatunk még a képi diagnosztikai asszisztenssel ultrahang felvétel készítésénél is. Az ultrahang vizsgálatot a magzat megfigyelésére, a hasüreg feltérképezésére használják leggyakrabban. A computer tomográfias vizsgálatnál ő az, aki segít a vetkőzésnél, az elhelyezkedésnél, majd kezeli a rétegfelvételeket készítő berendezést, számítógépet.

A képi diagnosztikai asszisztens feladatai, munkája azonban jóval bonyolultabb és összetettebb annál, mint amit egy-egy vizsgálat alkalmával eltesünk.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A képi diagnosztikai asszisztens rendelőintézetben, kórházban vagy klinikán dolgozik. A képi diagnosztikai asszisztens munkája a betegség megállapításához (diagnosztika), illetve a betegség gyógyításához (terápia) köthető.

A terápiás kezelésnél különböző testhelyzetben elhelyezett betegek röntgenbesugárzását, izotópos kezelését végzi, diagnosztikai vizsgálatnál felvételeket készít az orvos utasítása szerint. A képi diagnosztikai asszisztens első feladata a képalkotó eljárás előkészítése. Előkészíti a készenléti gyógyszereket, eszközöket, kontrasztanyagokat. Ezeket folyamatosan ellenőrzi, hiány esetén orvosi útmutatás alapján pótolja.

A képi diagnosztikai asszisztens kapcsolata a beteggel abban a pillanatban kezdődik, ahogy a páciens belép a vizsgáló szoba (laboratórium, rendelő) ajtaján. Az asszisztens hívja be a beteget, majd rögzíti a beteg adatait (betegazonosító kártya, személyi igazolvány stb.), majd kikérdezi a beteget a vizsgálattal összefüggő előzményekről (anamnesztikus) adatokról, valamint állapotáról. A beteget tájékoztatja a vizsgálat menetéről is.

Aki ezt a szakmát választja, hivatást is választ. Mint minden egészségügyi szakmában, itt is nagyon fontos, hogy be kell tartani a szakmai, etikai normákat. A betegeket minden életkorukban autonóm személyiségnek, partnernek kell tekinteni. Fontos, hogy a képi diagnosztikai asszisztens alkalmazza pszichológiai, lélektani ismereteit adott szituációkban. Ha szükséges, meg kell nyugtatnia a betegeket.

A képi diagnosztikai asszisztens feladata, hogy előkészítse a képi diagnosztikai és terápiás eljárásokra a beteget. A beteg vetkőzésénél, amennyiben szükséges segítséget nyújt, elhelyezi a beteget úgy, hogy a képi diagnosztikai és terápiás eljárásokat el lehessen végezni. A képi diagnosztikai és terápiás eljárások alatt betegmegfigyelést végez, az észlelteket közli a vizsgálat vezetőjével.

A képi diagnosztikai asszisztens önállóan vagy orvosi utasításra röntgenfelvételeket készít. Ultrahang vizsgálatoknál segédkezik, illetve bizonyos vizsgálatokat önállóan is végez. Computer tomográf (CT) és Mágneses rezonancia (MR) vizsgálatokat önállóan végez. Érfestéses (angiográfiás) és intervenciós (testüregbe behatoló, eszközös) vizsgálatoknál szakszerűen segédkezik.

A vizsgálatoknál folyamatosan segíti a beteget, hogy megfelelő helyzetben, pozícióban helyezkedjen el, illetve tudja követni és teljesíteni a vizsgálatokhoz szükséges utasításokat. Azoknál a vizsgálatoknál, ahol ún. kontraszt anyagot juttatnak a szervezetbe, asszisztál a kontrasztanyagok beadásánál is.

A vizsgálatok alatt képeket hoznak létre a test belsejéről, diagnosztikus és terápiás célból. A képek az eljárások alatt monitorokon, jelennek meg illetve filmekben hagynak nyomot. Ezeknek a képeknek az archiválását, képi dokumentációját, illetve róluk statisztikát a képi diagnosztikai asszisztens készít. Az asszisztens feladata a felvételek önálló készítése és kidolgozása is, majd a leletírás az orvos utasítása alapján. A képi diagnosztikai asszisztensnek folyamatosan gondoskodnia kell a röntgenberendezések és egyéb technikai eszközök tisztán tartásáról, a vegyszerkészítésről, az anyagok, eszközök selejtezéséről, a saját, a beteg és a környezet részére biztosított sugárvédelmi előírások betartásáról és betarttatásáról. A képi diagnosztikai asszisztens folyamatosan végez felvilágosító tevékenységet a betegségek megelőzéséről, pl. tüdőszűrés, emlődiagnosztika fontosságáról.

A képi diagnosztikai asszisztens feladata az is, hogy kialakítsa és fenntartsa a beavatkozásokhoz szükséges feltételeket, pl. biztosítja, hogy a megfelelő kezeléshez, beavatkozáshoz, megfelelő eszközök, anyagok rendelkezésre álljanak, megnyugtatja, és lelkiileg támogatja a betegeket, segít a betegeknek a kezelésekkal kapcsolatos problémák megoldásában, betartja a tisztaságra vonatkozó szabályokat, illetve a munkavédelmi előírásokat.

A képi diagnosztikai asszisztens adminisztrációs feladatokat is ellát. Elvégzi a betegirányítás és betegellátás kommunikációs és adminisztrációs feladatait. A képi diagnosztikai asszisztensnek tisztában kell lennie az egészségügyi biztosítási és finanszírozási rendszer képi diagnosztikai eljárásokkal végzett vizsgálatokra vonatkozó szabályokkal. Ismernie és alkalmaznia kell a korszerű technikai eljárásokat a dokumentációban (pl. számítógép).

Fontos, hogy a képi diagnosztikai asszisztens folyamatosan képezze magát. A képi diagnosztika rendkívül dinamikusan fejlődő ága az orvostudománynak. Az asszisztensnek lépést kell tartania a fejlődéssel.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A képi diagnosztika gyakorlati jellegű, eszközös munka. A képi diagnosztikában bonyolult berendezésekkel dolgoznak, melyek gyakran számítástechnikai módszerekkel kombináltak. A képalkotó berendezések sokszínűségét az adja, hogy minden berendezés más és más fizikai jelenségre épül, így az eljárások alapelve változó.

A berendezések, melyeket a képi diagnosztikai asszisztens használ: röntgengépek, ultrahang gépek, computer tomográf (közismertebb nevén: CT), mágnesesrezonancia-képalkotó berendezés (MRI) és a pozitronemissziós tomográf (PET). A különböző berendezések használatához kapcsolódó eszközök: röntgenfilm, fóliák, diaszkóp (röntgenképet átvilágító eszköz), képerősítő berendezés, számítógépes egység, monitorok, képrögzítők, kamerák.

A különböző berendezések használatához kapcsolódó anyagok: síkosító anyagok (ultrahang készülék fejéhez), kontrasztanyagok (olyan anyagok, melyeken nem hatolnak át a képalkotó berendezés sugarai, ezzel töltik fel a test üregeit, hogy azok láthatóvá váljanak, pl. gyomor-bél rendszer, vizeletkiválasztó rendszer, erek stb.), vatta, papírvatta, géz, gyógyszerek, fertőtlenítő szerek, vegyszerek. A kontrasztanyagok beviteléhez szükséges eszközök: szondák, katéterek, beöntő készülékek, fecskendők, tűk, mércés poharak. A képi diagnosztikai asszisztens munkakörnyezete komoly sugárzásnak van kitéve, ezért a munka végzése során különböző sugárvédelmi-, munkavédelmi előírásokat kell betartani. Védőeszközöket kell használnia: ólomgumi köpenyt, ólomgumi kötényt, nyakvédőt stb. Egyes munkafolyamatokhoz sugárvédő állványt használ. A ruháján sugárdózis mérő eszközt visel, mely méri a személyt ért sugármennyiséget. Az asszisztens kezeli a sterilizátort is. A sterilizátorba helyezi a megtisztított, fertőtlenített eszközöket, mely csíráatlanítja azokat.

A számítógépet is az asszisztens használja. Ezzel végzi a képrögzítést, feldolgozást, archiválást, illetve az adminisztrációs feladatokat, mint például a betegnyilvántartást, illetve a társadalombiztosító felé a jelentéseket stb.

Hol végzi a munkáját?

A képi diagnosztikai asszisztens épületen belül, zárt terekben dolgozik. Ezek a különböző diagnosztikai laboratóriumok: röntgen, ultrahang, CT, PET, MRI laboratóriumok. Ezek a helyiségek rendelőintézetekben, kórházakban, klinikákon, kutató intézetekben lehetnek.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A képi diagnosztikai asszisztens a radiológus orvossal, illetve egy kis stábbal dolgozik együtt (képi diagnosztikai asszisztensek, beteghordók, műszaki szakemberek). A vizsgálatok során együtt dolgozhat még mérnökökkel, fizikusokkal. Kapcsolatba kerülhet és együttműködhet a rendelőintézet, illetve kórház vezetőivel. Állandó jelleggel kapcsolatban van más asszisztensekkel, orvosokkal, anyag- és gépi berendezéseket szállítókkal, karbantartókkal és javítókkal. Legfontosabb kapcsolata a betegek. A betegek lehetnek felnőttek, idősek, fiatalok, gyerekek. Az asszisztens egyik fontos feladata, a prevenció munkája. A képi diagnosztika egyik legnagyobb alkalmazási területe a megelőzés, pl. emlődiagnosztika, tüdőszűrés. A betegek figyelmét fel kell hívni a rendszeres szűrővizsgálatok fontosságára.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A képi diagnosztikai asszisztens munkája megfelelő állóképességet feltételez. Az asszisztens egész napját állva, sok mozgást végezve tölti. A képi diagnosztikai beavatkozások nagy odafigyelést, koncentrációt igénylő tevékenységet követelnek az asszisztentől. A foglalkozás testi és szellemi erőnlétet követel.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

Baleseti lehetőségek adódhatnak a berendezések és különféle anyagok használata során: kéz-, lábsérülés, elcsúszás, áramütés, illetve a sugárártalom veszélye fennállhat. Fontos, hogy az asszisztens betartsa a munka és balesetvédelmi és sugárvédelmi előírásokat, használja a védőeszközöket. Igen sok emberrel kerül kapcsolatba, ezért fenn áll az általános fertőzésveszély.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,
- ép hallás,
- jó beszélőképesség,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata,
- fokozott figyelem,
- együttműködés.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- érzelmi megterhelés,
- tartós állómunka,
- allergizáló anyagok használata,
- vegyi anyagok használata,
- több műszakos munkarend.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

A képpalkotó eljárásokkal végzett, az emberi test belső szerkezetét feltérképező orvos asszisztenseként a képi diagnosztikai asszisztens munkájához elengedhetetlenül szükséges a jó látás, a jó térlátás. A képek készítésénél fontos szerepet játszik a jó színlátás, emellett jó a kéz- és ujjügyesség. Valamennyi beavatkozás biztos kézhasználatot igényel. A

kontrasztanyagok bejuttatása, a beteg elhelyezése, a kép exponálása, mind sok türelmet, ügyességet, pontosságot, gyorsaságot kívánnak az asszisztentstől.

Mivel a képi diagnosztikai asszisztens betegekkel, nem egyszer igen nagy szenvedést átélő emberekkel (pl. daganatos betegekkel) foglalkozik, ezért a jó munkavégzés alapvető feltétele a beleérző hozzáállás, segítőkészség, a jó pszichés beállítottság.

Fontos, hogy megtalálja a megfelelő kapcsolatot a pácienssel, hisz az ő együttműködése nélkül a képi diagnosztikai eljárást nem tudják lefolytatni. A kapcsolatteremtő képesség igen fontos az orvossal és a diagnosztikát végző team tagjaival való együttműködés, összehangolt munka kialakítása szempontjából is. A munka végzéséhez fontos a műszaki érzék, mert ez szükséges a képalkotó berendezésekkel való munka során. Az állandó szakmai továbbképzésre való készséggel is rendelkeznie kell.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

A képi diagnosztikai asszisztensi képzés biológiai (anatómia, élettan) és fizikai ismeretekre épül. Ezekből a tantárgyakból érdemes jól teljesíteni. Fontos az alapvető számítógépes ismeret, hisz a képalkotó berendezések jó része számítógépes rendszert is működtet. Az adminisztrációt is számítógépen végzik. Az internetről is sok hasznos információt, szakirodalmakat, tudományos cikkeket lehet beszerezni. Hasznos az idegen nyelv ismerete az új szakirodalmak megismeréséhez.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

A képi diagnosztikai asszisztens szakmát választók szeretnek olyan tevékenységet végezni, amellyel segítenek másoknak életük vagy egészségük javításában.

Aki ezt a szakmát választja, kedveli a gépeket, eszközöket is. Szeretnek saját erőfeszítésük és tudásuk révén elvégezni a feladatukat. Ugyanakkor szeretnek másokkal együtt, szoros team munkában dolgozni.

A képi diagnosztikai asszisztensi munka szigorú szakmai protokoll szerint folyik, vagyis fontos, hogy aki ezt a munkát végzi, világosan meghatározott lépések szerint végezze

feladatát, szeresse a szervezett, meghatározott sorrendet követő munkát. Aki ezt a munkát választja, fontos, hogy tiszta, higiénikus környezetben dolgozzon.

Fontos, hogy aki ezt a szakmát választja, szeressen segíteni másokon, tartsa fontosnak az emberi kapcsolatokat, mások boldogulását szem előtt tudja tartani.

Miért szép és vonzó ez a szakma?

A képi diagnosztikai asszisztens munkája során betekintést nyer a szervezet belső folyamataiba, működésébe. Láthatóvá válnak a működés zavarai, a szervi elváltozások. Egyes betegségek gyógyítása is nyomon követhető. Az asszisztens munkáját ezek a nem mindennapi események teszik rendkívül érdekessé és izgalmassá.

Aki szeret tevékenyen segíteni, érdeklí a műszaki berendezésekkel végzett, nagy figyelmet igénylő munka, illetve szeret valakire ráhangolódva együtt dolgozni, az örömét találja a képi diagnosztikai asszisztensi hivatásban.

Szakképzés

A képi diagnosztikai asszisztens **szakképesítés célja** olyan szakemberek képzése, akik segítik az ellátásra kerülőket, radiológiai, diagnosztikus és terápiás ellátásokban együttműködnek velük, végeznek szervezési és prevenciósi feladatokat.

Előképzettség

A képzésben való részvételhez középiskolai érettségi szükséges. Szakmai előképzettség nem előfeltétel.

Képzési idő

A képzés időtartama 2 tanév, melynek során az elméleti és gyakorlati képzés aránya 60-40%.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Alkalmazott anatómia és képalkotó módszerek, Élettan-kórtan, Latin ,Fizika, Sugárvédelem, sugárbiológia, Röntgen fototechnika elmélet, Egészségügyi ügyvitel, Ultrahang diagnosztika.

A szakképesítés vizsgakövetelményei

A szakmai vizsga részei: írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgák.

Írásbeli vizsgán a vizsgázók komplex feladatot oldanak meg az alábbi tantárgyakból: Alkalmazott anatómia és képalkotó módszerek; Élettan-kórtan; Fizika; Latin, orvosi terminológia; Sugárvédelem, sugárbiológia; Röntgen fototechnika elmélet; Klinikai ismeretek; Képalkotó berendezések; Betegellátás radiológiai osztályon – lélektan; Egészségügyi ügyvitel – gazdálkodás; Gyógyszertani ismeretek, kontrasztanyagok; Computer tomographia; Mágneses rezonancia; Ultrahang diagnosztika; Angiográfia, intervenciós radiológia.

Szóbeli vizsga tárgyai: Alkalmazott anatómia és képalkotó módszerek; Élettan-kórtan; Fizika; Latin orvosi terminológia; Sugárvédelem, sugárbiológia; Röntgen fototechnika elmélet; Klinikai ismeretek; Képalkotó berendezések; Egészségügyi ügyvitel – gazdálkodás; Gyógyszertani ismeretek, kontrasztanyagok; Computer tomographia; Mágneses rezonancia; Ultrahang diagnosztika; Angiográfia, intervenciós radiológia.

Gyakorlati vizsga tantárgyai: Informatika; Latin orvosi terminológia; Egészségügyi ügyvitel – gazdálkodás; Egészségügyi dokumentáció; Felvételtechnika; Röntgen fototechnika elmélet, gyakorlat; Leletírás; Sugárvédelem – sugárbiológia.

A gyakorlati vizsga szakmai vizsgát szervező intézmény által kijelölt intézményben történik. A gyakorlati vizsga munkafeladatai: a képi diagnosztikai asszisztensi munka munkafolyamatait (munkaműveleteit) magába foglaló feladatok megoldása. A beteg érkezésétől távozásáig történő képi diagnosztikai asszisztensi (KDA) feladatok elvégzése.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 54 5018 03

Kapcsolódó foglalkozások

Gyógyfoglalkoztató szakasszisztens,

Fizioterápiás asszisztens,

Klinikai laborasszisztens,

Fogászati asszisztens,

Üzemorvosi asszisztens,

Sebészeti asszisztens,

Műtőasszisztens,

Egyéb szakasszisztensek.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Kórházi szakasszisztens,
Klinikai szakasszisztens,
CT asszisztens,

Ultrahangos asszisztens,
Röntgen asszisztens,
Kardiológiai asszisztens.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja. A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A szakma jövőjéről készült tájékoztatás a <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php> weblapon érhető el, a foglalkozás megadásával.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.